

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування вищого навчального закладу)

географічний
(назва інституту / факультету)

Кафедра економічної географії та екологічного менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор / декан
(М.Д. Заячук)

" 1 " 09 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Географічні аспекти глобальних проблем людства

(шифр і назва навчальної дисципліни)

вибіркова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма «Географія»

(назва програми)

Спеціальність 014.07 – Середня освіта (Географія)

(вказати: код, назва)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий магістерський

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

(назва факультету)

Чернівці 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни "Географічні аспекти глобальних проблем людства" складена відповідно до освітньо-професійної програми «Географія» за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія), галузі знань 01 Освіта/Педагогіка погодженої на засіданні кафедри та затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 6 від «31» травня 2021 року).

Розробник: Ячнюк Марина Олександрівна, доцент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту, кандидат географічних наук

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

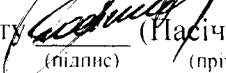
Ратвержені на засіданні кафедри економічної географії та екологічного менеджменту

протокол №1 від 30 серпня 2021 року

Завідувач кафедри (Вацеба В.Я.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Схвалено методичною радою географічного факультету

Протокол № 2 від "1 вересня 2021 року

Голова методичної ради географічного факультету (Пасічник М.Д.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Мета навчальної дисципліни.

Мета курсу: закласти основи з теорії та практики сучасних тенденцій розвитку географії глобальних проблем людства у тісному зв'язку з еволюцією продуктивних сил, перебудови виробничих відносин в світовому масштабі та процесом глобалізації.

Головні завдання курсу:

- розглянути основні концепції сучасних глобальних тенденцій;
- показати залежність форм розвитку глобалізації від економічного базису суспільства;
- продемонструвати форми вирішення глобальних проблем;
- засвоїти знання в галузі інформатизації сучасних процесів та виникнення глобальних проблем;
- з'ясувати зміст вимог до сучасних форм управління наддержавними організаціями;
- вивчити особливості локальних конфліктів та їх вплив на геополітику;
- формувати практичні навички орієнтації у фактичній і статистичній інформації глобального масштабу.

2. Результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- про особливості історичних епох, джерела глобальних проблем;
- сутність глобальних проблем людства;
- проблеми глобалізації;
- концепції сучасних процесів глобалізації;
- основні суперечності сучасних економічних систем;
- про класифікацію глобальних проблем;
- про обмеженість ресурсів, екологічні наслідки конкуренції;
- основні центри видобування енергетичних ресурсів.

вміти:

- знаходити взаємозв'язок між науково-технічною революцією та глобальними проблемами;
- визначати основні показники глобальних проблем;
- оцінювати моделі економічного розвитку;
- визначати проблеми взаємовідносин різних країн;
- аналізувати проблеми економічного життя, дослідження в галузі глобальних проблем;
- виділяти основні загрози розвитку цивілізації;

- виявляти основні географічні закономірності виникнення глобальних проблем.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальна/за впація	
Денна	5-й	10	4	120	15	15			90		іспит
Заочна	5-й	10	4	120							

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
1	2	л	п	лаб	ін	с.р.	8	л	п	лаб	ін	с.р.	
		3	4	5	6	7		9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Глобалізація. Глобальні проблеми та їх класифікація													
Тема 1. Глобалізація, глобальні проблеми та глобалієтика	11.5	4	-	-	-	7.5							
Тема 2. Глобальні проблеми людства: сутність, причини виникнення	9.5	2			-	-	7.5						
Тема 3. Глобальні проблеми, що виникають при взаємодії природи та суспільства (сировинна, енергетична, продовольча, екологічна).	9.5	2			-	-	7.5						
Тема 4. Глобальні проблеми, що виникають у процесі суспільних взаємовідносин (подолання відсталості країн, що розвиваються, проблема війни і миру, тероризм).	9.5	2			-	-	7.5						
Тема 5. Глобальні проблеми, що виникають унаслідок розвитку людини	10.5	3			-	-	7.5						

(демографічна, соціальна)																				
Тема 6. Новітні глобальні проблеми (освоєння Світового океану, освоєння космосу, розвиток технологій).	9.5	2		-	-	7.5														
Разом за змістовим модулем 1	60	15		-	-	45														
Змістовий модуль 2. Практичне вирішення основних глобальних проблем людства																				
Тема 7. Глобальні економічні проблеми	8		2	-	-	6														
Тема 8. Глобальні демографічні проблеми	12		3	-	-	9														
Тема 9. Глобальні продовольчі проблеми.	8		2	-	-	6														
Тема 10. Енергетична та сировинна проблеми	8		2	-	-	6														
Тема 11. Проблеми миру та розбросія	8		2	-	-	6														
Тема 12. Подолання відсталості країн, що розвиваються	8		2	-	-	6														
Тема 13. Вплив стрімкого розвитку науки і техніки на суспільство	8		2			6														
Разом за змістовим модулем 2	60		15	-	-	45														
Усього годин	120	15	15			90														

3.3. Темі семінарських занять

№	Назва теми
1	
...	

3.4. Темі практичних занять

№	Назва теми
1	Глобальні економічні проблеми
2	Глобальні демографічні проблеми
3	Глобальні продовольчі проблеми.
4	Енергетична та сировинна проблеми
5	Проблеми миру та розбросія
6	Подолання відсталості країн, що розвиваються
7	Вплив стрімкого розвитку науки і техніки на суспільство

3.5. Темі лабораторних занять

№	Назва теми
1	
...	

3.6. Тематика індивідуальних завдань

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) виконується самостійно при консультуванні викладачем протягом вивчення дисципліни у відповідності до графіку навчального процесу і завершується індивідуальним захистом перед викладачем у формі бесіди чи у формі тез виступу на науковому заході (студентській конференції тощо). Основною формою виконання ІНДЗ є науковий реферат проблемного характеру, який виконаний і оформлений згідно встановлених відповідних вимог. Темі ІНДЗ (рефератів чи тез виступів) повинні відповідати зазначеному переліку. У окремих випадках, коли спостерігається схожість у вихідній експериментальній інформації тощо, тема ІНДЗ може змінюватися чи уточнюватися у процесі консультації з викладачем. Перед захистом ІНДЗ студент подає виконану роботу у текстовій формі викладачу для перевірки її на добросовісність (перевірка на наявність плагіату).

№	Назви тем рефератів
1.	Основні суперечності сучасних економічних систем.
2.	Характер продуктивних сил і їх суперечлива форма використання.
3.	Основні загрози розвитку цивілізації.
4.	Продовольча проблема та форми її прояву в різних країнах.
5.	Біотехнології та еволюція продовольчої проблеми.
6.	Глобальна еволюція екологічних процесів.
7.	Проблема питної води.
8.	Забезпеченість ресурсами та проблеми економічного зростання. переводу озброєнь в космос.
9.	Обмеженість ресурсів в економічній теорії.
10.	Методи конкуренції за сировинні ресурси.
11.	Геополітичні аспекти сировинної кризи.
12.	Екологічні наслідки конкуренції на сировинному ринку.
13.	Технічний прогрес і раціональне використання ресурсів.
14.	Скорочення матеріалосмістості продукції, як пріоритет економічного розвитку.
15.	Географія енергетичних потужностей. Основні центри видобування
16.	Основні суперечності сучасних економічних систем.

3.7. Самостійна робота

- Під час самостійної роботи при вивченні дисципліни студент повинен:
- опрацювати теоретичний матеріал, що подавався в процесі лекції та рекомендувався до самостійного освоєння згідно навчальної програми (див. перелік тем самостійних робіт);
  - допрацювати лабораторні роботи, якщо вони не були завершені у повному обсязі під час їх аудиторного виконання;
  - виконати тренувальні тестові завдання

№	Назва теми
1.	Глобалізація як тенденція розвитку людства та як визначальний феномен сучасності: сутність, можливості, сценарії.
2.	Сучасна епоха та її специфіка.

3.	Характеристика глобальних проблем людства.
4.	Проблеми глобалізації економічних процесів. Міждержавні відносини в глобальній економіці
5.	Глобальна еволюція екологічних процесів.
6.	Географія енергетичних потужностей.
7.	Соціальні проблеми людства.
8.	Освоєння космосу та космічні технології.
9.	Проблема війни і миру.

4. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Головним критерієм успішного освоєння дисципліни є досягнення студентом мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом освоєння навчальної дисципліни

Для оцінювання результатів освоєння дисципліни студентом використовується нижче зазначена числова (рейтингова) шкала.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
Добре	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
Задовільно	E (50-59)	достатньо
	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
Незадовільно	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Підсумкова оцінка (оцінка за іспит) з навчальної дисципліни виставляється на основі суми рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності та за виконані ЦДЗ. Максимальна кількість балів (рейтингова оцінка) становить 100 балів і є сумою оцінок, які може отримати студент за два змістовні модулі (модуль тестування та оцінювання виконаних практичних робіт) і під час іспиту. Підсумкова оцінка виставляється за сумою всіх отриманих балів відповідно зазначеної шкали оцінювання.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													Іспит	Сума
Змістовний модуль №1						Змістовний модуль №2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	3	4		

5. Засоби оцінювання

Засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання з дисципліни:

- Усне опитування.
- Написання тематичних та модульних контрольних робіт.
- Розв'язування тестових завдань.
- ІНДЗ у формі рефератів чистудентських презентацій і виступів на наукових заходах;
- розрахунково-графічні роботи, виконані у процесі практичних занять.

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Форми поточного контролю при вивченні дисципліни: модульні контрольні роботи, тестові завдання, звіти з виконання практичних робіт, захист ІНДЗ.

Контроль виконаних за бажанням студентів ІНДЗ, як додаткових (необов'язкових для виконання всіма студентами) завдань, здійснюється шляхом оцінювання у процесі усного індивідуального захисту у формі бесіди при поданні викладачу всіх необхідних матеріалів (розробок, тез виступів, рефератів тощо).

Формою підсумкового контролю є іспит, який враховує результати поточного контролю та наявні результати виконання ІНДЗ.

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна)

1. Герасіна Л.М., Погрібна В.Л., Поліщук І.О. Глобальні проблеми. Політологічний енциклопедичний словник / за ред. М.П.Требіна. Харків.: Право, 2015. 816 с.
2. Глобальні проблеми світу. Атлас. Київ.: ДНВ «Картографія», 2009. 144 с.
3. Глобальні зміни світу - 2025: доповідь Національної розвідувальної ради США: [пер. з англ.] Львів: Літопис, 2010. 188с.
4. Білорус О. Г., Пахомов Ю. М., Гузенко І. Ю. Глобальний конкурентний простір: монографія. Київ. : Міжнар. ін.-т глобалістики, 2007. 680 с.
5. Ляшенко Д.О. Глобальні проблеми сучасності. *Географія та основи економіки в школі*. Київ. 2004. №2. С.25-29.
6. Ляшенко Д.О. Глобальні проблеми сучасності та їх можливий прояв в Україні // *Український географічний журнал*. Київ. 2002. №3. С.63-68.

7. Олійник Я.Б. Глобальні проблеми людства: контекстивникнення. *Красзнавство. Географія. Туризм*. Київ, 2006. № 38. С. 3-4
8. Сиротенко А. Глобальні проблеми людства. *Географія та основне економіки в школі*. Київ, 2002. № 1. С. 11-16
9. Фідря П. Глобальні проблеми людства та ідея сталого розвитку суспільства. *Красзнавство. Географія. Туризм*. Київ, 2005. № 33. С. 17-23

7.2. Допоміжна

1. Бершадська Т. Економічна та соціальна географія світу. 10 клас. Тернопіль: Підручники і посібники, 2003. 264 с.
2. Гілецький Й.Р., Сливка Р.Р. Соціально-економічна географія світу : навчальні матеріали. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 132 с.
3. Гілецький Й. Р., Сливка Р. Р. Соціально-економічна географія світу 10 клас. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 400 с.
4. Голиков А. П., Казакова П. А., Стратегія регіонального розвитку : європейський контекст: монографія. Харків.: Екограф, 2008. Глава 5 с. 136-145.
5. Глобальні проблеми світу. Атлас. Київ.: ДНІВ «Картографія», 2009. 144 с.
6. Глобальні зміни світу - 2025 : доповідь Національної розвідувальної ради США; [пер. з англ.] Львів: Літопис, 2010. 188с.
7. Глобальний конкурентний простір : монографія / О. Г. Білорус, та ін. Київ. Міжнар. ін.-т глобалістики, 2007. 680 с.
8. Дністрянський М.С. Геополітика : навч. посібник. Львів:ЛНУ ім. І.Франка, 2011. 436 с.
9. Економічна і соціальна географія світу: підручник для 10 класу загальноосвітніх. навч.закл./ Б. П.Яценко, Київ.: Наш час, 2013. 472 с.
10. Економічний словник-довідник// за ред. С. В. Мочерного. Київ: Феміна, 1995. 368 с.
11. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти : навч. пос. Київ. : Либідь, 2009. 352 с.
12. Нестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія: підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл.: Рівень стандарту, академічний рівень. Київ: Генеза, 2010. 304 с.
13. Масляк П.О., Дахно І.І. Економічна і соціальна географія світу: підручник для 10 кл. загальноосвіт. навч.закл. Київ: Вежа, 2003. 280 с.:

14. Економічна і соціальна географія світу: підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Зодіак-ЕКО, 2005. 208 с.
15. Тероризм в ХХІ веке /за ред. М. П. Требина. Минск : Харвест, 2003. 816 с.